
Till frågan om utländsk skuldsättning

Author(s): David Davidson

Source: *Ekonomisk Tidskrift*, Årg. 14, häft 10 (1912), pp. 358-367

Published by: Wiley on behalf of The Scandinavian Journal of Economics

Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/3437641>

Accessed: 27-06-2016 04:07 UTC

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at
<http://about.jstor.org/terms>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

The Scandinavian Journal of Economics, Wiley are collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Ekonomisk Tidskrift*

Till frågan om utländsk skuldsättning.

Af David Davidson.

Farhågorna för vårt lands utländska skuldsättning äro af gammalt datum. De varnande ord, som tid efter annan riktats emot denna sida af vår ekonomi, ha dock förklingat ohörda. Under de sista åren har frågan åter blifvit föremål för ett lifligare intresse, och detta af flera anledningar.

Det kan ju heller icke bestridas, att det vore en stor fördel för vårt land, om detsamma kunde blifva befriadt från sin utländska skuld. Naturligtvis gäller detta emellertid endast under förutsättning att denna frigörelse ej medför andra olägenheter, som innebära ett större ondt än nämnda skuldsättning. Det gäller sålunda att utreda, hvilka dessa förutsättningar äro. Att i likhet med professor Fahlbeck (Statsekonomisk Tidskrift 1912, sid 209) helt enkelt dekretera, att »det utländska kapitalet har för Sveriges del gjort sin tjänst» och att »det nu gäller att frigöra sig först från vanan att ständigt lita därtill och sedan från behovet däraf», är att affärda denna fråga på ett alltför lättvindigt sätt.

När man skall försöka undanröja ett missförhållande, är ju i regeln det första steget att söka utreda orsakerna till detsamma. Underlåtes detta, kan det lätt hända, att botemedel, som försökas, visa sig vara rena palliativ eller, än värre, ägnade att framkalla andra missförhållanden, som äro större än det, mot hvilket botemedlen riktas. Det torde därför vara på sin plats att söka i någon mån klargöra, hvarpå vår utländska skuldsättning beror. Ett försök att i allmänna drag lämna ett bidrag till denna fråga, afser denna uppsats att vara.

I det nyss citerade uttalandet af professor Fahlbeck ligger en antydning rörande hans uppfattning af detta kausalsammanhang. Vårt land skulle hittills haft behof att låna i utlandet, och detta skulle ha urartat till en dålig vana. Denna syn på frågan är dock, minst sagdt, något ensidig.

Till lånetransaktioner behöfs det, som bekant, två parter, en som vill låna och en som vill ge försträckning. När det gäller att ange de drifvande krafterna till en lånetransaktions tillkomst, vore det därför en-

sidigt att blott taga hänsyn till låntagaren och hans driftjädrrar; man måste äfven taga med i betraktande långgifvarens ställning. Det är sålunda icke blott låntagarens behof af upplåning, utan också långgifvarens behof af kapitalplacering, som medverkat till lånetransaktionen. Öfverflyttad på internationella förhållanden innebär detta, att ett lands utländska skuldsättning äfven kan bero på, att det finnes andra länder, som ha kapitaltillgångar, som de finna lämpligast att placera i utlandet. Det gäller sålunda att icke blott undersöka, hvarför vissa länder drifvas till att låna i utlandet, utan äfven hvarför andra länder drifvas till att placera kapital i utlandet i stället för i det egna landet.¹ Det gäller vidare att undersöka, hvilken roll dessa tendenser spela vid den utländska skuldsättningens uppkomst, eller m. a. o. om det är vissa länders behof af utländskt kapital eller vissa länders behof att placera kapital i utlandet, som är den väsentligaste orsaken eller om båda företeelserna äro lika väsentliga.

All produktion kräver ju en samverkan mellan de tre produktionsfaktorerna natur, arbetskraft och kapital (realkapital).² Storleken af produktionens resultat är vid gifna tillgångar på de tre produktionsfaktorerna beroende af sättet, hvarpå dessa faktorer kombineras. M. a. o. för att under ett visst teknikens utvecklingsstadium resultatet af produktionen skall bli det relativt bästa möjliga, måste de förefintliga tillgångarna på de tre produktionsfaktorerna i vissa proportioner förenas till samverkan.³ Detta innebär bl. a. fordran på en viss fördelning af de olika produktionsfaktorerna mellan olika trakter af världen. Sker afvikelse härifrån, så att i vissa trakter den ena, i andra trakter den andra och i öfriga trakter den tredje produktionsfaktorn förefinnes i relativt (d. v. s. i jämförelse med nyssnämnda bästa proportioner) för stor eller för liten mängd, blir totalresultatet af produktionsfaktorernas samverkan mindre.

Men det föreligger icke blott detta nationalekonomiska intresse att åstadkomma den rätta proportioneringen mellan de olika produktionsfaktorerna. Det är äfven så, att privatekonomiska driftjädrrar i viss mån verka till åstadkommande af detta resultat. Huru ofullständig national-

¹ Ibland kan det hända, att samma land uppträder såväl såsom låntagare i utlandet som långgifvare till utlandet. I stor utsträckning är detta förhållandet med Förenta Staterna, som äro låntagare i förhållande till Europa, men långgifvare i förhållande till Kanada, Mexiko, Central- och Sydamerika, Västindien m. fl.

² Därtill kommer, såsom en fjärde hufvudfaktor, företagskap. Denna faktor lämnas tills vidare å sido.

³ Dessa bästa proportioner kunna naturligtvis vara olika i olika näringsgrenar och olika trakter och växla under tidens lopp.

ekonomiens lära om fördelningen än är, ett resultat är sedan länge fastslaget, nämligen att den andel af produktionsresultatet, som faller på en viss produktionsfaktor (eller rättare tillfaller dess rättsliga innehafvare), aftar i mån som tillgången på samma produktionsfaktor ökas i förhållande till tillgången på öfriga produktionsfaktorer. Om nu de tre produktionsfaktorerna förefinnas i olika trakter af världen i andra proportioner än de relativt bästa, förefinnas privatekonomiska driffjädrar till att åstadkomma en förändring genom förflyttning af den ena eller andra produktionsfaktorn, i den mån sådan förflyttning är tekniskt möjlig. Därvid förefinnes ju den skillnaden, att naturfaktorer icke kunna öfverflyttas. Förflyttning kan sålunda egentligen endast ifrågakomma beträffande arbetskraft och kapital.¹ Och hos hvar och en af dessa produktionsfaktorer finnes sålunda så att säga en inneboende tendens att förflytta sig till de trakter, där denna produktionsfaktor bäst lönas — arbetskraften dit arbetslönen och kapitalet dit kapitalvinsten är störst. Det får naturligtvis därvid icke förbises, att, då relationerna mellan kapitalvinster resp. arbetslöner i olika trakter af världen kunna ändras, detta kommer att inverka modifierande på de riktningar, i hvilka dessa produktionsfaktorer tendera att förflytta sig. Det skulle bli för vidlyftigt att här ingå på en ens i någon mån allsidig behandling af denna fråga, men en punkt torde dock böra här beröras, nämligen att det icke blott är så, att förflyttning af arbetskraft inverkar utjämnande på arbetslönerna i de trakter, från och till hvilka förflyttning sker, och att detsamma gäller i afseende å kapitalet, utan att förhållandet ock är, att förflyttningar af kapital i viss mån inverkar på arbetslönedifferenserna och förflyttningar af arbetskraft på kapitalvinstdifferenserna, och detta så, att förflyttning af den ena produktionsfaktorn till en ny trakt af världen är ägnad att i viss mån befärja förflyttning till samma trakt af den andra produktionsfaktorn, resp. att motverka förflyttning af denna senare produktionsfaktor från denna trakt. Och i dessa fall, då förflyttning af kapital drar med sig förflyttning af arbetskraft eller tvärtom, kan kapitalet komma från en trakt och arbetskraften från en annan.

Det är emellertid i fråga om kapitalet icke blott relativt gynnsamma förutsättningar i utlandet för placering af kapital i produktiva anläggningar, som framkalla kapitalförflyttningar. Äfven utlandets behof af kapital för

---

¹ Det finnes dock anordningar, som stå nära en förflyttning af ett lands naturtillgångar till de trakter, där relativt öfverskott af realkapital och arbetskraft förefinnes. Så är fallet, om genom vattenkraft alstrad elektrisk energi ledes till annat land eller mineral exporteras i oarbetad form.

konsumtiva ändamål inverka. Här är det hufvudsakligen stats- och kommunallån, som spela en roll.

För att få en ungefärlig uppfattning af styrkan hos de ekonomiska krafter, som framdrifva dessa öfverflyttningar, behöfver man blott söka föreställa sig, huru de ekonomiska förhållandena nu skulle vara gestaltade, om t. ex. England och Frankrike sökt att i hemlandet placera de nu till öfver 100 milliarder francs uppgående kapital, som dessa länder placerat i utlandet, eller om utvandringen från Europa till främmande världsdelar icke ägt rum.

Den driffjäder, som framkallar dessa örflyttningar, är i främsta rummet relationen mellan vinstutsikten i hemlandet och i utlandet. Det behöfver naturligtvis knappast påpekas, att, när det är fråga om kapitalplaceringar, därvid hänsyn tages till den större risk, hvarmed dylika placeringar i främmande länder äro förenade, och ej heller att den grad, hvori förhållandena i utlandet äro i kapitalets hemland kända, spelar en mycket stor roll. Äro nu förhållanden sådana, att en kapitalörflyttning till utlandet är ekonomiskt befogad, är därmed emellertid icke afgjort, till hvilket främmande land, kapitalörflyttningen kommer att ske. På detta val inverka visserligen äfven de nyssnämnda ekonomiska faktorerna. Ett land med relativt gynnsamma vinstutsikter för kapitalet och med välordnade ekonomiska och rättsliga förhållanden, som äro väl kända i de kapitalrika länderna, utgör sålunda en särskildt stark attraktion för det utländska kapitalet. Men jämte dessa ekonomiska hänsyn inverka äfven andra vid val af placeringsland för kapitalet. Så politiska och nationella motiv som än förstärka, än försvaga verkan af de ekonomiska motiven.¹ Härpå finnas talrika exempel.²

Politiska skäl ha starkt medverkat till att franskt kapital i så stor omfattning placerats i Ryssland, men att däremot tyskt³ och engelskt kapital hållit sig tillbaka från placering därstädes. Ett drastiskt exempel är äfven det planerade sexmakterslånet å 60 mill. £ åt Kina, som rent af skulle påtvingas detta land.⁴ Likartade motiv ha medverkat till Förenta Staternas kapitalplacering i öfriga delar af Amerika, Frankrikes i Tunis

¹ Naturligtvis skulle det ock kunna hända, att motiv af denna art kunna inverka på valet mellan placering af kapital i hemlandet eller utlandet, men gent emot de ekonomiska hänsynen torde dylika motiv numera endast spela en underordnad roll.

² Se SARTORIUS VON WALTERSHAUSEN, *Das volkswirtschaftliche System der Kapitalanlage im Auslande*, Berlin 1907 sid. 46 o. ff.

³ Sedan Bismarck 1887 väl af politiska skäl förbjöd belåning af ryska värdepapper i tyska riksbanken.

⁴ Se Economist för den 28 sept. 1912 (The chinese loan). Detta planerade lån

m. fl. fall. Ibland ha, som bekant, dylika kapitalplaceringar afsett att vara inledande steg till det kapitalmottagande landets politiska eröfring.¹ Någon gång kunna dylika politiska motiv åstadkomma egendomliga komplikationer.²

Ibland händer det, att ett lands kapitalplaceringar af andra nationella skäl koncentreras till vissa länder. Ett exempel härpå är Englands kapitalplaceringar i Argentina, Belgiens i Ryssland; här medverkar ju ock, att sedan ett land börjat att i något större skala placera kapital i ett annat land, förhållandena i det senare landet därigenom bli bättre kända för det förnas kapitalister.

Emellertid bör man ej öfveruppskatta dylika krafters inverkan; de ekonomiska driffjädrarna förlora ej därigenom sin verkan. Det kan hända, att följderna blott blir den, att kapitalöfverflyttning i viss riktning sker på en omväg. Om landet A af icke-ekonomiska motiv afhåller sig från att placera kapital i landet B, kan det hända, att resultat blott blir, att A i stället placerar kapitalet hos ett tredje land C, som därigenom blir i tillfälle att placera kapital i B.

Vidare kan naturligtvis riktningen af kapitalets förflyttning påverkas af åtgärder från de resp. lånesökande länderna för att till sig draga utländskt kapital. Men de kapitalöfverflyttningar, som därvid ske, får naturligtvis icke tillskrifvas blott dessa åtgöranden. Underlåtenhet att vidtaga dylika åtgärder är därför icke alltid tillfyllest för att afvärja invasionen af utländskt kapital.

Det finnes, som bekant, olika sätt att placera kapital i utlandet. Det ena är försträckning i rättslig bemärkelse, det andra är att inköpa eller nygrunda företag af olika slag i utlandet, resp. förvärfva aktier i utländska företag. Det första sättet är i regeln det enda användbara, när det gäller utlandets behof af kapital för konsumtiva ändamål, under det att i fråga om placering af kapital i produktiva företag båda sätten äro användbara.

Med hänsyn till det andra af dessa sätt för placeringen af kapital i annat land är följande distinktion att beakta. Ibland kan dylik placering

---

synes dock för närvarande lidit ett afbräck, genom att engelska börsmäklare med stöd af några större engelska bankirer gingo de sex makterna (England, Frankrike, Tyskland, Förenta Staterna, Ryssland och Japan) i förväg och kontraherade med Kina om ett lån å 10 mill. £, hvaraf 5 mill. redan emitterats.

¹ Detta gäller om de två sistnämnda fallen samt om det nyssnämnda kinesiska lånet, som väl af åtminstone några af de sex makterna var afsedt att bli det första steget till Kinas delning.

² T. ex. då Bulgarien, som nyligen med anledning af Balkankriget vågrats lån i Frankrike, erhölet ett krigslån af Ryssland, den förnämsta låntagaren hos Frankrike.

vara i allt väsentligt en ren kapitalplacering, såsom då aktier i ett annat lands aktiebolag förvärfvas, utan att syftet är att förskaffa sig inflytande på dessa aktiebolags ledning. Men ibland kan syftet därjämte vara att förskaffa sig bestämmanderätt öfver de resp. företagens ledning. I detta fall tillkommer till kapitalplaceringen ett annat moment, nämligen en öfverflyttning af utländskt företagskap.

Denna skillnad mellan olika sätt för placering af utländskt kapital är af stor betydelse både för det gifvande och för det tagande landet. Det är tydligt, att om invasionen af utländskt kapital i ett land är att betrakta såsom en olägenhet för landet, så är denna olägenhet större, om kapitalplaceringen innebär, att utlänningar blifva ägare af landets produktiva företag, än om placeringen har karaktären af försträckning. Det är vidare också tydligt, att styrkan af de krafter, som framdrifva utländsk kapitalplacering i ett land är större, när förhållandena äro sådana, att de föranleda utländskt förvärf af företag i landet i fråga, än när det utländska kapitalet kommer landet till godo i form af försträckning.

Af intresse vore därvid att undersöka, hvilka faktorer som äro bestämmande med afseende å förekomsten af dessa olika former af kapitalöfverflyttning. Det kan dock ej komma i fråga att här utförligare behandla detta ämne. Blott en punkt må här beröras. Det skulle kunna synas som om den afgörande faktorn vore de kapitalplacerande folkens ekonomiska naturell: kapital från ett folk, hvars kapitalister eftersträfvat rentierens ställning, skulle öfverflyttas till andra land i form af försträckning, under det att kapital från ett folk med stark företagsamhetslust och vågsamhet skulle i väsentlig omfattning komma att öfverflyttas i den andra formen. Emellertid uttömmar denna distinktion ej alla möjligheter. När utländskt kapital och utländskt företagskap gör invasion i ett land, behöfva dessa ej komma från samma land, d. v. s. placeringen af utländskt kapital i ett land kan ske af utländska företagare från ett annat land än det, hvarifrån kapitalet härrör.¹

Det återstår att med ledning af det sagda undersöka, om och på hvad sätt ett land öfverhufvudtaget kan afvärja en kapitalinvasion, för hvilken de ekonomiska förutsättningarna förefinnas. Jag inskränker denna utredning till vårt land och skall sålunda söka afgöra, hvilka åtgärder för

---

¹ Exempel härpå har redan anförts, nämligen beträffande Förenta Staterna, som har mottagit stora utländska kapital, hufvudsakligen från England, men samtidigt grundat företag i andra länder. Ja på senare tid ha Förenta Staterna anlagt företag i England själf.

vårt lands vidkommande skulle kunna tillgripas för att afvärja det utländska kapitalet.

Hvad först utländskt kapital för produktiva ändamål beträffar, antager jag, att alla svenska nuvarande och blifvande företag beslöte i enlighet med professor Fahlbecks antydan att icke vidare upptaga lån i utlandet, utan att endast hålla sig till det inhemska kapitalet. Då tillvaron af utländskt lånekapital hos oss visar, att det inhemska kapitalet ej är tillräckligt för att förse alla behof, som nu uppträda, blefve följden en stegring af räntefoten, som vore tillräcklig för att åstadkomma en så stor gallring bland behofven efter kapital, att vid den högre räntefoten jämvikt mellan tillgången på inhemskt kapital och behofvet efter kapital uppkomme.

Att detta tillvägagångssätt ej är effektivt, ligger emellertid i öppen dag. Då räntefoten komme att stiga, skulle ju lockelsen för det utländska lånekapitalet att söka placering i Sverige bli större än för närvarande, och detta skulle ha till följd, att detta på den ena eller andra vägen fortfarande sökte sig hit. Den enklaste vägen hit för det utländska kapitalet vore, att utländska kapitalister uppköpte svenska obligationer. En annan tänkbar verkan vore, att utlandets kapitalplacering hos oss i större utsträckning än hittills komme att ske i form af förvärf eller nygrundande af företag i Sverige. Det föreslagna medlet skulle sålunda antingen bli ineffektivt eller också leda till en för oss olämpligare form af utländsk kapitalplacering.

Vidare lär väl själfva förutsättningen för denna methods användning eller ett allmänt beslut att icke aktivt uppträda såsom låntagare af utländskt kapital vara omöjlig att förverkliga.

Ett förhållande, som därvid ej får förbises, är, att de sträfvanden, som f. n. pågå att hämma emigrationen, måste, om de ha framgång, öka vårt behof af kapital för produktiva ändamål.

Det enda effektiva sättet för att göra vårt lands produktiva verksamhet oberoende af utländskt kapital är därför att öka det för denna verksamhet disponibla inhemska kapitalet, så att det för ändamålet blir fullt tillräckligt. Därvid är först att beakta, att begreppet »tillräcklig» i detta sammanhang måste tas i en relativ bemärkelse. Ty, som vi sågo, bero de internationella kapitalöfverflyttningarna på förhållandet mellan de olika ländernas tillgång på kapital, och därvid är det icke fråga blott om kapitaltillgångarnas absoluta storlek utan på deras storlek i förhållande till tillgången på de öfriga produktionsfaktorerna i de resp. länderna.

En ökning af det för den produktiva verksamheten disponibla inhemska kapitalet kan ske på två sätt, dels genom ökning af kapitalbildningen, dels genom inskränkning af användningen af kapital för s. k. konsumtiva ändamål.

Det är ju obestridligt, att vår kapitalbildning kunde vara betydligt större än den är. Men att lämna någon effektiv anvisning om, huru en dylik ökning skulle kunna åstadkommas, är en uppgift, som jag ej vågar försöka att lösa. Men en sak är därvid att beakta. Kapitalbildningens källor äro två: minskning af konsumtionens nuvarande omfattning och ökning af produktionen. Ingen af dessa förändringar kan annat än så småningom åstadkommas. Ökningen af produktionen kräver bl. a. ökning af kapitalet, och ett för hastigt frigörande från det utländska kapitalet innebure därför (om det vore öfverhufvud möjligt) ett hinder för den inhemska kapitalökningen.

Beträffande inskränkningen af konsumtionens anspråk på kapitalet, är först att erinra om, att konsumtion kan tagas i olika vidsträckt bemärkelse, så att t. ex. kapital, nedlagdt i bostäder, kan komma att räknas än till kapital, användt för konsumtion, än till produktivt kapital.

Såvidt denna inskränkings vidtagande beror på det enskilda initiativet, är förverkligandet däraf väsentligen beroende på samma förutsättningar som ökad kapitalbildning genom inskränkning af konsumtionens nuvarande omfattning. I mycket stor utsträckning ligger det emellertid i statens och i synnerhet kommunernas makt att åstadkomma dylika inskränkningar. Därmed komma vi in på frågan om statens och kommunernas upplåning i utlandet.

En utväg att minska eller undanröja denna upplåning vore ju, att erforderliga medel anskaffades genom skatter. För att emellertid denna åtgärd skall ha åsyftad verkan, måste följden bli, att denna beskattning föranleder en minskning af de enskildes konsumtion. I den mån detta ej blir följden, leder åtgärden till en minskning af de enskildes kapitalbildning och sålunda af tillgången på inhemskt kapital för våra näringsföretag, hvilka i följd däraf antingen måste inskränkas eller i ökad omfattning upplåna medel i utlandet. Det problem, som i detta fall måste lösas, är sålunda att anordna en beskattning, som på en gång är tillräckligt gifvande, innebär en rättvis fördelning af skattebördan, ej innebär en för tung belastning af de skattdragande och ej medför någon väsentlig minsk-

ning af kapitalbildningen. En hvar med skattefrågor något så när förtrogen måste medge, att problemet ej är lättlost.¹

En annan utväg vore, att staten och kommuner upptog sina lån i inlandet. Detta skulle nog ej vara görligt utan att räntefoten höjdes. Men då denna anordning ensamt för sig ej kan öka kapitalbildningen i vårt land, så måste antingen kapitalanvändningen för andra ändamål inskränkas eller ock de enskildes upplåning i utlandet ökas; ifall det senare sker, uppstår därjämte den olägenheten, att denna upplåning kom-

¹ I sitt bekanta arbete »Försök till en statsekonomisk statistik öfver Sverige» gaf C. A. AGARDH, hvilken, som bekant, var en stark ifrare mot utländsk skuldsättning, anvisning på en för hans tid afpassad beskattning, hvarigenom medel för statens järnvägsbyggnader skulle kunna anskaffas. Det gällde att närmast anskaffa 30 millioner rdr b:co. Detta skulle ske på följande sätt: (se AGARDH I: 2, s. 254).

a. I Sverige förtäres omkring 20 millioner skålpund socker. Ökas tullen med 1 skilling banko, så erhåller staten	410,000 Rdr.
b. I Sverige förtäres omkring 8 millioner skålpund kaffe. 1 skillings ökning i tull ger	160,000 »
c. I Sverige förtäres 30 millioner kannor brännvin. Öka den nuvarande skatten med 4 skilling, så erhålles	2,500,000 »
d. Till Sverige införskrifves årligen 6,500,000 skålpund bomull och 1,200,000 skålp. bomullsgarn. Om skatten ökas med 1 sk., så erhålles	1,500,000 »
e. Till Sverige införskrifves 3,500,000 skålpund tobak. Lägg 1 sk. högre tull pr skålpund, så erhålles	700,000 »
f. I Sverige förtäres 500,000 kannor vin. Ökas tullen med 9 sk. pr kann d. v. s. 3 sk. pr butelj, så erhålles	900,000 »
g. I Sverige insmugglas en stor massa finare kläden. Gör införseln fri, men lägg därpå, till skydd för våra egna fabriker, en tull af 1 Rdr b:ko pr aln, så göra blott 500,000 alnar	500,000 »
h. Till Sverige införes 4,500,000 skålpund hudar och skinn. Ökas tullen med 1 sk. pr skålpund, så erhålles	900,000 »
i. De personliga afgifterna, såsom mantalspengar, skyddsavgift m. fl., som i förra tider voro mycket höga och sedan blifvit förminskade till en obetydlighet, emedan de voro lika för alla, kunna i stället förvandlas till personliga konsumtionsavgifter:	
a) Låt hvar och en som super brännvin betala 1 Rdr b:ko i skatt; detta skulle göra omkring	700,000 »
b) Låt hvar och en som nyttjar bomullstyg betala 24 sk. i skatt	350,000 »
c) Låt hvar och en som dricker vin betala 1 Rdr	150,000 »
d) Låt hvar och en som bär guldur betala 24 sk.	50,000 »
e) Låt hvar och en som spelar kort betala 1 Rdr i kortpengar för året till staten	100,000 »
d) Låt för hvarje lösgående hund betalas 1 Rdr i stället för det nu ålagda halsbandet	100,000 »
Härtill kommer:	
k. När provinsbankerna en gång upphöra, så måste Riksbanken utgifva 7 millioner Rdr i sedlar mera än förut. Räknas vinsten därpå till 4 procent, så uppkommer däraf en årlig tillgång af	600,000 »
Summa 9,620,000 Rdr.	

mer att betinga högre ränteutgift än om staten och kommuner upplåna utomlands. Emellertid skulle äfven i detta fall antagligen de enskildes upplåning i utlandet ske i den formen, att de nya stats- och kommunalobligationerna, som på grund af sin högre räntefot vore mera begärliga för utlåningen än de stats- och kommunallån i utlandet, de afsett att ersätta, försåldes till utlandet.¹ Och att förekomma detta torde, såsom redan påpekats, ej stå i mänsklig makt.

Ett annat alternativ vore, att stat och kommuner inskränkte sina utgifter och därigenom blefve i stånd att undvara upplåning. Här finnas möjligen rikliga tillfällen till indragningar, som naturligtvis dock ej skulle gälla statens och kommunernas produktiva verksamhet i inskränkt bemärkelse i annan mån än såvidt erforderlig ekonomi vid kapitalanvändningen ej för närvarande iakttages.

Men resultatet af allt detta blir sålunda, att hvarje försök att minska vår utländska upplåning, som icke innebär åtgärder för erforderlig ökning af vår kapitalbildning resp. en effektivare användning af våra förefintliga kapitaltillgångar, blir antingen ineffektivt eller kommer att leda till en ökad utländsk kapitalinvasion i annan form än lån.

---

¹ Ett för de utländska kapitalisterna afskräckande moment skulle ju vara att dessa obligationer blefve utställda blott på kronor, men detta skulle väl ej vara af någon väsentlig verkan.

